

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 71/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Lenkou Molčanovou, Advokátska kancelária, Kamenná Poruba 15, Vranov nad Topľou, ktorou namieta porušenie základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Komárno č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010, rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014, a takto

rozhodol:

[REDACTED], o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 a žiada vydať tento nález:

„Práva sťažovateľa: [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky konaním a rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v spojení s Krajským súdom v Nitre a s Okresným súdom Komárno pod č. k. 4 Cdo 238/2013, č. k. 6 Co 131/2010 a č. k. 12 C 77/2007 boli porušené.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 238/2013 zo dňa 28. 07. 2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 131/2010-829 zo dňa 13. 03. 2013 a s rozsudkom Okresného súdu Komárno sp. zn. 12 C 77/2007-368 zo dňa 09. 02. 2010 ruší a vec sa vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Komárno.“

Sťažovateľ súčasne požiadal ústavný súd o vydanie dočasného opatrenia, ktorým by bola odložená vykonateľnosť právoplatného rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a s rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010 a ďalej uložená predovšetkým povinnosť sťažovateľovej protistrane v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 12 C 77/2007 zdržať sa nakladania s predmetom sporu.

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ bol ako žalovaný v 2. rade účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 12 C 77/2007, v ktorom sa proti Slovenskému pozemkovému fondu (ďalej len „žalovaný v 1. rade“) a sťažovateľovi Rímskokatolícka cirkev, Farnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) domáhala vydania nehnuteľností. Predmetom konania bolo po úpravách žaloby pripustených okresným súdom vo vzťahu k sťažovateľovi (vo vzťahu k žalovanému v 1. rade sa žalobca domáhal vydania iných nehnuteľností) vydanie parcely [REDAKOVANÉ] druh pozemku lesné pozemky o výmere 4726 m² vytvorenej geometrickým plánom č. [REDAKOVANÉ] z 21. februára 2008 vyhotoveným [REDAKOVANÉ], autorizačne overeným [REDAKOVANÉ], autorizovaným geodetom a kartografom, 25. februára 2008 a úradne overeným Správou katastra [REDAKOVANÉ] 27. marca 2008 pod č. [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], vytvorenej od parcely č. [REDAKOVANÉ] druh pozemku lesné pozemky o výmere 4726 m², vedenej Katastrálnym úradom v [REDAKOVANÉ], Správou katastra [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], obec [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], v katastri nehnuteľností v registri C na katastrálnej mape na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „parcela č. [REDAKOVANÉ]“) a parcely č. [REDAKOVANÉ] druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 34 m² vytvorenej rovnakým geometrickým plánom vedenej Katastrálnym úradom v [REDAKOVANÉ], Správou katastra [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], obec [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], v katastri nehnuteľností v registri C na katastrálnej mape na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „parcela č. [REDAKOVANÉ]“), spolu s dokumentáciou, ktorá k nim prislúcha, všetko do 30 dní po právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobca žalobu odôvodnil tým, že vlastníkom oboch parciel bol pôvodne právny predchodca žalobcu a ich vydanie žiadal postupom podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z. z.“ alebo „reštitučný zákon“). Žalobca tvrdil, že napriek tomu, že vyzval žalovaného v 1. rade 25. apríla 2006 a sťažovateľa 26. apríla 2006 na vydanie nehnuteľností, žalovaní si povinnosť nehnuteľnosť žalobcovi vydať nesplnili. Sťažovateľ sa v konaní bránil tým, že výzva žalobcu nespĺňala zákonné podmienky a je neurčitá (najmä dostatočne nešpecifikovala nehnuteľnosti, pretože neobsahovala údaje podľa katastra nehnuteľností, ale iba odkaz na zápisy v pozemnoknižných vložkách, aj to nie dostatočne určitý) a sama osebe nezakladá právo na navrátenie vlastníctva. Zákonodarcom určená lehota do 30. apríla 2006 je lehotou hmotnoprávnou, pričom v tejto lehote bol žalobca povinný preukázať splnenie zákonných podmienok podľa zákona č. 161/2005 Z. z., čo však neurobil (a čo nemožno zhojiť dodatočným predkladaním dokladov v konaní pred súdom). V prekluzívnej lehote navyše žalobca nepreukázal, že je oprávnenou osobou; nepreukázal, že je právnym nástupcom subjektov zapísaných v pozemnoknižnej vložke; nijako nešpecifikoval dôvod navrátenia nehnuteľností a aj geometrické plány, na ktoré sa odvoláva a ktorými špecifikoval, čoho sa vlastne domáha, predložil okresnému súdu až 2. apríla 2008.

Okresný súd rozsudkom č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010 žalobu voči žalovanému v 1. rade zamietol (pre nedostatok jeho pasívnej legitímácie, keďže nehnuteľnosti, ktorých vydania sa žalobca voči žalovanému v 1. rade domáhal, prešli ešte pred vznikom žalovaného v 1. rade do vlastníctva obce podľa Zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov), žalobe proti sťažovateľovi čiastočne vyhovel, keď sťažovateľovi uložil vydať žalobcovi parcelu č. [REDAKOVANÉ] spolu s dokumentáciou, ktorá k nej prislúcha, a vo zvyšku (t. j. pokiaľ ide o parcelu č. [REDAKOVANÉ]) voči nemu žalobu zamietol. Žalovanému v 1. rade priznal voči žalobcovi právo na náhradu trov konania a vo vzťahu medzi žalobcom a sťažovateľom rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vo vzťahu k sťažovateľovi odôvodnil okresný súd vyhovujúci výrok rozsudku takto:

„Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike je v zmysle zákona 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov štátom registrovaná cirkev. Z potvrdenia Ministerstva kultúry SR cirkevný odbor zo dňa 21.8.2008 vyplýva, že farnosti spadajúce pod rímskokatolícku cirkev v Slovenskej republike v minulosti mali a nepretržite majú právnu subjektivitu, vlastnili a vlastnia hnutelný a nehnuteľný majetok, pričom v minulosti vystupovali pod rôznymi označeniami a názvami tak, ako sú uvádzané aj v pozemkovoknižných vložkách. Jedná sa o totožný právny subjekt, ktorý v minulosti vystupoval pod iným označením.

V danom prípade z pozemkovoknižnej vložky č. [REDAKOVANÉ] vyplýva z bodu B1, že pôvodným vlastníkom nehnuteľností je označená Rímskokatolícka cirkev [REDAKOVANÉ]. Z pozemkovoknižnej vložky č. [REDAKOVANÉ] vyplýva v bode B1, že pôvodný vlastník je zapísaný Rímskokatolícka cirkev [REDAKOVANÉ]. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti súd nemal pochybnosti o tom, že navrhovateľ je osobou s právnou subjektivitou a oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 Zákona č. 161/2005 Z. z.

V ďalšom sa súd zaoberal náležitosťami výzvy v zmysle § 5 zákona č. 161/2005, ktorý vymedzuje náležitosti výzvy po formálnej stránke a stanovuje povinnosť uplatniť oprávnenou osobou písomnou výzvou svoj nárok voči osobe povinnej do 30.4.2006, ak preukáže v tejto lehote skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká. Písomnú výzvu v zmysle § 5 ods. 1 reštitučného zákona je potrebné doručiť povinnej osobe do 30.4.2006. Samotná písomná výzva doručená povinnej osobe do 30.4.2006 je podmienkou vzniku nároku na vydanie nehnuteľností, ktorou sa nárok oprávneného zakladá. Z písomnej výzvy navrhovateľa zo dňa 21.4.2006 doručenej dňa 26.4.2006 vyplýva, že sa navrhovateľ domáha vydania a navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam nachádzajúcich sa v k. ú. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré už špecifikovali v samotnej výzve ako aj v prílohách. Označili pritom pozemkovoknižné vložky, identifikáciu parciel. Z identifikácie parciel vyplýva, že sa jedná o nehnuteľnosti pôvodne vedené v pozemkovoknižných vložkách... v prípade odporcu v rade 2. pkn vložka č. [REDAKOVANÉ] pre k. ú. [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na uvedené bol súd toho názoru, že navrhovateľ si kvalifikovane uplatnil svoj nárok ako oprávnená osoba. ...

Navrhovateľ si svoj nárok uplatnil... voči odporcovi v rade 2., ktorý však súd považuje za dôvodný len čiastočne. Poukazuje na to, že v zmysle zákona 161/2005 Z. z. odsek 1 vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria poľnohospodársku pôdu, hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárnej usadlosti, lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním, podiely spoločných nehnuteľností. Navrhovateľ si voči odporcovi v rade 2. uplatnil nárok na vydanie a navrátenie nehnuteľností, a to parc. č. [REDACTED] - lesné pozemky o výmere 4726 m² vytvorených geometrickým plánom [REDACTED] zo dňa 21.2.2008... Z predloženej identifikácie parciel navrhovateľom súd zistil, že parcela č. [REDACTED]... bola vytvorená z pôvodnej parcely č. [REDACTED] zapísané na pozemkovoknižnej vložke pre k. ú. [REDACTED]. Táto však bola odpísaná do uvedenej vložky z pkn vložky č. [REDACTED]. Z pkn vložky č. [REDACTED] vyplýva, že pôvodným vlastníkom tejto nehnuteľnosti bola Rímskokatolícka cirkev [REDACTED]. Zo zápisu B3 vyplýva, že vlastníkom tejto nehnuteľnosti sa stal štát na základe zákona č. 46/1948 Zb. Táto skutočnosť je potvrdená aj na pkn vložke č. [REDACTED] v časti B1, do ktorej bola parcela odpísaná. Z [REDACTED] tiež vyplýva, že odporca v rade 2) je povinnou osobou v zmysle § 4 ods. 1 Reštitučného zákona nakoľko spravuje majetok Slovenskej republiky. Ďalej z pkn vložky č. [REDACTED] vyplýva, že parc. č. [REDACTED] je charakterizovaná ako ornica v hone pri cintoríne. Z návrhu je zrejmé, že pri vytvorených parcelách [REDACTED] je charakterizovaný druh pozemku ako lesný pozemok... Súd poukazuje na to, že zo znenia zákona vyplýva konkrétny výpočet druhov pozemkov, ktorých navrátenia sa môže navrhovateľ domáhať. S poukazom i na zápis v pkn vložke je zrejmé, že pôvodná parcela bola nehnuteľnosť, ktorá spadá pod § 2 ods. 1 reštitučného zákona... Preto súd návrh navrhovateľa voči odporcovi v rade 2. považoval za oprávnený... pri parc. č. [REDACTED]“

Pokiaľ okresný súd žalobu vo vzťahu k sťažovateľovi týkajúcu sa parcely č. [REDACTED] zamietol, urobil tak s týmto odôvodnením: „Z návrhu je zrejmé, že... pri parc. č. [REDACTED] je charakterizovaný druh pozemku ako zastavané plochy a nádvoria. ... S poukazom i na zápis v pkn vložke je zrejmé, že pôvodná parcela bola síce nehnuteľnosť, ktorá spadá pod § 2 ods. 1 reštitučného zákona, avšak novovytvorená parcela č. [REDACTED] je pozemok, ktorý je zastavanou plochou. Vzhľadom na uvedené bol súd toho názoru, že parc. č. [REDACTED] nespĺňa

podmienky na navrátenie oprávnenému... Preto súd návrh navrhovateľa voči odporcovi v rade 2. považoval... pri parc. č. [REDACTED] za nedôvodný a v tejto časti... žalobu zamietol.“

Na odvolanie žalobcu a sťažovateľa krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 rozsudok okresného súdu vo vzťahu k žalovanému v 1. rade v zamietajúcom výroku zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a vo vzťahu k sťažovateľovi rozsudok okresného súdu v jeho vyhovujúcej časti (teda pokiaľ ide o parcelu č. [REDACTED]) ako vecne správny potvrdil a v zamietajúcej časti (teda pokiaľ ide o parcelu č. [REDACTED]) zmenil tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť žalobcovi vydať aj túto parcelu spolu s dokumentáciou, ktorá k nej prislúcha. Náhradu trov konania žalobcovi proti sťažovateľovi nepriznal. Krajský súd svoje rozhodnutie vo vzťahu k žalovanému v 1. rade odôvodnil tým, že v konaní nebolo preukázané vlastnícke právo obce k nehnuteľnostiam, ktorých vydania sa žalobca proti žalovanému v 1. rade domáhal, a na túto otázku bude potrebné vykonať ďalšie dokazovanie. Pokiaľ ide o potvrdenie výroku okresného súdu o povinnosti sťažovateľa vydať žalobcovi parcelu č. [REDACTED], krajský súd sa stotožnil s právnym posúdením veci okresným súdom vrátane jeho záveru o tom, že výzva na vydanie nehnuteľností spĺňala zákonom predpísané náležitosti. Zmeňujúci výrok vo vzťahu k sťažovateľovi týkajúci sa parcely č. [REDACTED] odôvodnil krajský súd tým, že po doplnení dokazovania je preukázané, že na tejto parcele sú postavené stavby účelovo súvisiace s pôvodnou hospodárskou stavbou. Tie sú vo vlastníctve fyzických osôb, ktoré požiadali o vyňatie pozemkov z lesného pôdneho fondu, a rozhodnutím príslušného orgánu zo 16. apríla 2003 boli z lesného pôdneho fondu vyňaté a preradené do kultúry zastavané plochy. Preto zodpovedá účelu zákona aj s ohľadom na malú výmeru parcely č. [REDACTED] (34 m²), aby bola aj táto parcela vydaná žalobcovi.

Rozsudok okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 nadobudli právoplatnosť 25. júna 2013.

O dovolaní sťažovateľa proti potvrdzujúcemu a zmeňujúcemu výroku rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 tak, že dovolanie sťažovateľa proti zmeňujúcemu výroku zamietol, dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku odmietol a žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku je neprípustné a zmeňujúci výrok rozsudku krajského súdu je vecne správny (vrátane výkladu pojmu „lesný pozemok“ krajským súdom).

Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 nadobudol právoplatnosť 28. augusta 2014.

Sťažovateľ sťažnosť doručení ústavnému súdu na porušenie základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru smerujúcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010, rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 odôvodnil tým, že všeobecné sudy svoje rozhodnutia nedostatočne odôvodnili a vec nesprávne právne posúdili. Nevzali do úvahy a nevyporiadali sa s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa aktívnej vecnej legitimácie žalobcu, podľa ktorej potvrdenie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) z 21. augusta 2008 (k evidencii právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví) nebolo (a s ohľadom na čas jeho vydania ani nemohlo byť) prílohou výzvy na vydanie veci žalobcu z 21. apríla 2006 a bolo vydané nad rámec právomoci ministerstva. Navyše z obsahu spisu okresného súdu je zrejmé, že žalobca vznikol až 25. októbra 1994. Zápis o vlastníctve údajného právneho predchodcu žalobcu na príslušnej pozemnoknižnej vložke je však už z 12. apríla 1911. Z uvedeného je podľa názoru sťažovateľa zrejmé, že žalobca dosiaľ nepreukázal svoje právne nástupníctvo po pôvodnom vlastníkovi nehnuteľností a nepredložil žiaden doklad o tom, že je právnym nástupcom Rímskokatolíckej cirkvi [REDAKOVANÉ] a Rímskokatolíckej cirkvi [REDAKOVANÉ]. Všeobecné sudy nesprávne právne posúdili náležitosti výzvy na vydanie nehnuteľnosti, pričom sa opierali

iba o nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 12/2010 zo 7. júla 2010 a nevzali do úvahy existenciu a obsah ďalších rozhodnutí ústavného súdu (II. ÚS 419/09, III. ÚS 382/09, PL. ÚS 23/98 z 1. júla 1999). Pritom je zrejmé, že žalobca nepredložil v prekluzívnej lehote do 30. apríla 2006 identifikáciu parciel, geometrické zameranie nehnuteľnosti, neoznačil pôvodného vlastníka nehnuteľnosti, ako prílohu výzvy uviedol iba pzkn. vl. čl. ■■■■■, zo zápisov na ktorej nie je zrejmé, kto bol pôvodným vlastníkom nehnuteľnosti, žalobca nepreukázal dôvod na vrátenie nehnuteľnosti a nepredložil dôkazy tento dôvod preukazujúce. Hoci na tieto skutočnosti sťažovateľ opakovane poukazoval pred súdmi všetkých stupňov, žiaden z nich sa s touto argumentáciou sťažovateľa nevysporiadal. Pokiaľ krajský súd a najvyšší súd uložili sťažovateľovi vydať žalobcovi i parcelu č. ■■■■■, nerešpektovali obmedzenie stanovené pre vydávanie nehnuteľností zákonom (taxatívnym výpočtom druhov vydávaných nehnuteľností), keď z obsahu spisu bolo nesporne preukázané, že táto parcela nie je súčasťou lesného pôdneho fondu a je na nej navyše postavená stavba, v dôsledku čoho výklad zákona krajským súdom i najvyšším súdom je v priamom rozpore so znením právneho predpisu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 dohovoru, a to rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010, rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť ústavný súd odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne

zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo prípustné a dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010.

Ústavný súd ďalej skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľa, ktorá smerovala proti rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 a rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014. Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, sťažovateľ tvrdil, že k porušeniu jeho základných práv došlo oboma týmito rozhodnutiami. Toto svoje tvrdenie odôvodnil v podstate tým, že obe tieto rozhodnutia sú nedostatočne odôvodnené, nezohľadňujú zistený skutkový stav veci a sú

založené na takom výklade ustanovení zákona č. 161/2005 Z. z., ktorý popiera ich účel a zmysel.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Krajský súd rozsudok č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 vo vzťahu k sťažovateľovi odôvodnil takto:

«Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) po zistení, že odvolania boli podané účastníkmi konania a v zákonom stanovenej lehote (§ 201, § 204 ods. 1 OSP) a odvolania splňajú náležitosti § 205 a nasl. OSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania a skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa (§ 212 ods. 1 OSP), prejednal vec na odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 1 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu v 2. rade nie je dôvodné a odvolanie navrhovateľa je dôvodné. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti ako vecne nesprávny podľa § 220 OSP zmenil a v časti ako nepreskúmateľný podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a h/ OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 2 ods. 2 Reštitučného zákona, práva na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa ods. 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území SR vrátane ich útvarov, ktoré majú

právnú subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu v období od 08.05.1945 židovským náboženským obciam od 02.11.1938 do 01.01.1990 spôsobom uvedeným v § 3.

Podľa § 3 ods. 1 písm. c/ zákona, oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu alebo obce na základe odňatia bez náhrady postupom podľa § 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy, alebo podľa zák. č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme.

Podľa § 4 ods. 1 zákona, povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží.

Podľa § 5 ods. 1 zákona, právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej osobe do 30.04.2006 a k tejto lehote preukáže skutočnosti uvedené v § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká.

Povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 60 dní od doručenia písomnej výzvy dohodu o vydaní nehnuteľnej veci. Ak k prechodu vlastníctva bude potrebovať vykonať úkony podľa osobitného predpisu, začína plynúť táto lehota po vykonaní týchto úkonov (ods. 2).

Ak povinná osoba nevyhoví písomnej výzve podľa ods. 2 alebo ak jej sídlo nie je známe, môže oprávnená osoba uplatniť svoje nároky na súde v lehote 12 mesiacov od doručenia písomnej výzvy, inak právo zaniká (ods. 3).

Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike je v zmysle zák. č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkvi a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov štátom registrovaná cirkev.

Odporca v 2. rade od počiatku namietal, že navrhovateľ nie je v danom prípade aktívne legitimovaný na podanie takéhoto návrhu. Odvolací súd sa s jeho námietku nestotožňuje a plne poukazuje na zdôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa v tejto časti a považuje ho za správne. Z potvrdenia Ministerstva kultúry SR, cirkevný odbor z 21.08.2008 vyplýva, že farnosti spadajúce pod Rímskokatolícku cirkev v SR v minulosti a nepretržite majú právnú subjektivitu, vlastnili a vlastní hnuteľný a nehnuteľný majetok,

pričom v minulosti vystupovali pod rôznymi označeniami a názvami tak, ako sú uvádzané v pozemnoknižných vložkách. To znamená, že sa jedná o totožný právny subjekt, ktorý v minulosti vystupoval pod iným označením. Odporca v 2. rade namietal, že takéto potvrdenie Ministerstva kultúry SR nie je správnym aktom, a nemožno naň prihliadať a že Ministerstvo kultúry ho vydalo mimo svojich kompetencií. Na základe podaného podnetu na Generálnu prokuratúru ohľadne vydania potvrdení Ministerstvom kultúry SR opravnej subjektivity, ktoré sa týkajú právneho nástupníctva Rímskokatolíckej cirkvi, generálny prokurátor tento podnet vybavil tak, že predmetnými potvrdeniami nedošlo k porušeniu zákona alebo iného, všeobecne záväzného právneho aktu, a nemohlo dôjsť zo strany ministerstva kultúry ani k zásahu do práv a právom chránených záujmov odporcu v 2. rade. Preto v ďalšom odvolací súd už len poukazuje na odôvodnenie súdu prvého stupňa.

Z pozemnoknižných vložiek tak, ako uvádzal súd prvého stupňa, z pzkn. vl. č. ■■■ pod B1 vyplýva, že pôvodným vlastníkom nehnuteľností je označená Rímskokatolícka cirkev ■■■ a z pzkn. vl. č. 126 pod B1 vyplýva, že pôvodný vlastník je zapísaná Rímskokatolícka cirkev ■■■. Z týchto dôvodov odvolací súd nemal žiadne pochybnosti o tom, že navrhovateľ je osobou s právnou subjektivitou a oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 Reštitučného zákona. Je teda aktívne vecne legitimovaný na podanie takéhoto návrhu. ...

Čo sa týka vecnej pasívnej legitimácie odporcu v 2. rade, táto je daná tak, ako to vyplýva z ■■■ pre kat. úz. ■■■, kde ako vlastník je zapísaná Slovenská republika - ■■■. Pasívnu legitimáciu odporcu v 2. rade je potrebné vyvodiť zo zák. č. 161/2005 Z. z., keď označenie SR v tomto prípade odvolací súd považuje za nadbytočné. Podľa § 4 ods. 1 Reštitučného zákona, povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľnú vec vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo ju drží. Jazykový a logický výklad uvedeného ustanovenia nasvedčuje tomu, že tu ide o dve možnosti označenia povinnej osoby a charakteristiky, ktoré jej uvedený zákon dáva a umožňuje, aby oprávnená osoba uplatnila svoj nárok proti povinnej osobe, ktorá zároveň môže spravovať a držať nehnuteľnú vec, alebo môže túto vec len spravovať alebo len držať. V danom prípade ide o lesné pozemky, ktoré môžu na území Slovenskej republiky spravovať iba Štátne lesy. Nadväzujúc

na uvedené je odporca v 2. rade ako správca ako držiteľ sporných nehnuteľností v zmysle Reštitučného zákona osobou povinnou. Zo strany odvolacieho súdu nie sú pochybnosti o jeho pasívnej legitimácii v tomto konaní.

Navrhovateľka výzvou z 21.04.2006 a doručení odporcom v 1. a 2. rade 25.04.2006 sa domáhala navrátenia nehnuteľností, ktoré špecifikovala pozemnoknižným stavom.

Zákon č. 161/2005 Z. z. je podľa predmetu v ňom obsiahnutej právnej úpravy reštitučným predpisom, ktorého účelom je zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd. Orgány štátu sú pri aplikácii a interpretácii tohto predpisu povinné postupovať v súlade so zákonnými záujmami subjektov, ktorých ujma má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. K splneniu jeho účelu a cieľa je preto nutné, aby súdy interpretovali tento predpis vo vzťahu k oprávneným osobám čo najústretovejšie v duchu snahy o zmiernenie niektorých majetkových krívd, v dôsledku ktorých k prechodu majetku došlo (uznesenie NS SR z 28.09.2010 sp. zn. 4Cdo/247/2009).

V prípade písomnej výzvy podľa § 5 ods. 1 Reštitučného zákona nemožno ustúpiť od požiadavky určitosti tohto jednostranného právneho úkonu, ako podmienku jej platnosti v súlade s § 37 OZ. Avšak vzhľadom na to, že v § 5 ods. 1 zákona nie je bližšie vymedzený obsah pojmu „výzva a jej náležitosti“ potom sa stanovenie minimálnych kritérií pre jej určitosť a platnosť musí spravovať takým výkladovým pravidlom, ktorý sleduje naplnenie účelu zákona. Stanovenie minimálnych kritérií pre určitosť a platnosť výzvy nesmie opomenúť ani to, či obsah výzvy je spôsobilý vyvolať zákonodarcom zamýšľané účinky, a rovnako je namieste neopomenúť a prihliadnuť na konkrétne okolnosti veci vrátane subjektu oprávnenej a povinnej osoby. Vzhľadom na uvedené nemožno pri výzve oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 Reštitučného zákona ustúpiť od požiadavky minimálnej konkretizácie nehnuteľností, ku ktorým si oprávnená osoba uplatňuje reštitučný nárok a uvedenia dôvodu, o ktorých ho opiera. Na splnenie požiadavky určitosti výzvy požiadavka minimálnej konkretizácie nehnuteľnosti bola splnená označením príslušnej pozemnoknižnej vložky a katastrálneho územia (nález Ústavného súdu SR zo 07.07.2010 sp. zn. I ÚS 12/2010).

Na základe uvedeného sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že výzva spĺňala všetky náležitosti vyžadované zákonom, pokiaľ ide o uvedené parcely. Vo výzve uviedol, akým spôsobom nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu, keď uviedol § 3

ods. 1 písm. c/ zák. č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej reformy, čo osvedčuje zápis vo vložke č. 2131, keď odvolací súd poukazuje na to, že nebolo potrebné s výzvou predkladať aj samotné rozhodnutie. Oprávnená osoba vyzvala povinné osoby v zákonom stanovenej lehote t. j. do 30.06.2006, preto nie je možné ani hovoriť o preklúzii nároku tak, ako namieta odporca v 2. rade vo svojom odvolaní ako aj vo vyjadreniach počas celého konania. Ak teda súd prvého stupňa vo vzťahu k odporcovi čiastočne návrhu vyhovel, rozhodnutie v tejto časti je vecne správne a odvolací súd ho podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

V ostatnej zamietajúcej časti vo vzťahu k odporcovi v 2. rade odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP ako vecne nesprávny zmenil.

Podľa § 6 Reštitučného zákona, vlastníctvo sa nenavracia : a/ k pozemku , na ktorom bol po prevode alebo prechode do vlastníctva štátu zriadený cintorín, b/ k pozemku, ktorý bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu zastavaný; ak bol pozemok zastavaný stavbou, ktorá slúži zariadeniam telesnej kultúry, zdravotníctva, kultúry a na poskytovanie služieb sociálnej starostlivosti, alebo sociálnych služieb, na pracovnú rehabilitáciu a zamestnávanie telesne postihnutých osôb a na školské účely, nemožno vydať ani prilahlé pozemky slúžiace na tieto účely, c/ pozemky, na ktorých bola zriadená záhradková alebo chatová osada, d/ pozemok, na ktorom sú telovýchovné a športové zariadenia, e/ pozemok, ktorý slúži na účely obrany štátu, ťažbu vyhradených nerastov, chráneného areálu národnej prírodnej pamiatky, chráneného krajinného prvku, alebo ich ochranného pásma s tretím stupňom alebo štvrtým stupňom ochrany.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 161/2005 Z. z. vyplýva, že existujúci právny stav, najmä zák. č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a doplnení zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom preukazovali, že vlastníckemu právu k pôde fyzických osôb a náprave krívd spáchaných na tomto majetku fyzickým osobám v rozhodnom období poskytoval štát vyššiu ochranu, ako náprave krívd spáchaných na majetku cirkví a náboženských spoločností, podľa zák. č. 282/1993 Z. z. v platnom znení, čím boli porušené ústavné práva týchto subjektov a ústavná rovnosť ochrany vlastníctva. Cieľom zák. č. 161/2005 Z. z. je umožniť oprávneným osobám, ktoré nestihli uplatniť svoj nárok v stanovenej lehote, aby tento mohli uplatniť v

novej lehote, a aby sa poskytla rovnaká ochrana vlastníctva fyzickým osobám a vlastníctva cirkvám a náboženským spoločnostiam. Zák. č. 161/2005 Z. z. je reštitučným predpisom, ktorého účelom je zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd.

Už vyššie odvolací súd uviedol, že pri interpretácii tohto predpisu je potrebné postupovať čo najústretovejšie v duchu snahy o zmiernenie niektorých majetkových krívd. Odvolací súd sa preto s námietkou odporcu v tom, že nehnuteľnosti označené v katastri ako zastavaná plocha nepodliehajú zák. č. 161/2005 Z. z. nepovažoval za dôvodné.

Ustanovenie § 6 Reštitučného zákona uvádza, ku ktorým nehnuteľnostiam sa vlastníctvo nenavracia. Pozemky, vydania ktorých sa navrhovateľ domáha nespádajú pod citované ustanovenie. Úmyslom zákonodarcu prijatím zák. č. 161/2005 Z. z. nebolo zúžiť rozsah vydania, ale účelom zákona bolo umožnenie uplatnenia reštitučných nárokov, ktoré neboli uplatnené v zákonnej lehote podľa zák. č. 282/1993 Z. z. Preto nie je možné vykladať zákon zužujúco, ale naopak, treba chápať tak, že predmetom vydania má byť všetok majetok odňatý cirkvi v rozhodnom období najmä, ak tvoril pôvodnú hospodársku usadlosť.

Navrhovateľ sa od odporcu v 2. rade domáha vydania nehnuteľnosti, a to parc. č. [REDAKOVANÉ], ktorá je zapísaná na [REDAKOVANÉ] pre kat. úz. [REDAKOVANÉ] ako zastavaná plocha o výmere 34 m². Stavba na tejto parcele je evidovaná na [REDAKOVANÉ] ako poľnohospodárska stavba vo vlastníctve fyzických osôb [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na základe kúpnej zmluvy. Po doplnení dokazovania odvolacím súdom bolo preukázané, že stavbu postavenú na parc. č. [REDAKOVANÉ] nadobudli fyzické osoby na základe kúpnej zmluvy od správcu konkurznej podstaty PD [REDAKOVANÉ] na základe kúpnej zmluvy z 22.01.2003, vklad ktorej bol povolený 23.04.2003. Súčasne s touto stavbou kupujúci nadobudli do svojho vlastníctva aj nehnuteľnosť nachádzajúcu sa na parc. č. [REDAKOVANÉ] označenú ako mliečnica, pričom podľa znaleckého posudku bola zaradená ako budova pre poľnohospodársku výrobu a chov živočíchov. Stavba na parc. č. [REDAKOVANÉ] bola označená ako garáž, ktorý objekt je užívaný od roku 1953, keď súp. číslo bolo pridelené 08.11.2002. Z takto doplneného dokazovania odvolací súd dospel k záveru, že v danom prípade predmetná nehnuteľnosť spĺňa podmienky ust. § 2 ods. 1 písm. c/ Reštitučného zákona, podľa ktorého vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním. Je nesporné, že tieto pozemky

pôvodne tvorili lesný pôdny fond, ale na základe žiadosti fyzických osôb, kupujúcich [REDACTED] a [REDACTED], boli tieto na základe rozhodnutia Okresného úradu v Komárne, odbor pozemkového poľnohospodárstva a lesného hospodárstva zo 16.04.2003 vyňaté z lesného pôdneho fondu a preradené do kultúry - zastavané plochy. I vzhľadom na výmeru nehnuteľností (34 m²) je nutné vychádzať z toho, že ide o drobnú stavbu, ktorá účelovo súvisí s pôvodnou hospodárskou stavbou. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobnému návrhu navrhovateľa voči odporcovi v 2. rade vyhovel.»

Najvyšší súd rozsudok sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), skúmal preto prípustnosť dovolania osobitne vo vzťahu k potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu a osobitne k jeho zmeňujúcej časti a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ nie je prípustné vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku a vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku nie je dôvodné.

U dovolania žalovaného 2/ smerujúceho proti výroku, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti potvrdil, neboli totiž splnené podmienky jeho prípustnosti.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 ods. 2, 3 O. s. p.

V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu,

alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V danom prípade dovolaním nie je napadnutý zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ani taký potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné, nejde ani o potvrdzujúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Preto dovolanie podľa § 238 ods. 2 O. s. p. neprichádza do úvahy. Nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O. s. p.). Dovolanie žalovaného 2/ podľa týchto zákonných ustanovení proti tejto časti rozsudku odvolacieho súdu preto nie je prípustné.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z väd uvedených v § 242 ods. 1 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou vadou v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. (t. j. či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom).

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady konania, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takej vade,

ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, a g/ O. s. p. neboli v dovolaní namietané a existencia procesných väd tejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Žalovaný 2/ v dovolaní namietal, že konanie trpí vadou v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Žalovaný 2/ v súvislosti s ustanovením § 237 písm. f/ O. s. p. namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v dôsledku čoho je rozhodnutie nepreskúmateľné, nemá náležitosti ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., pretože odvolací súd sa nevyporiadal s jeho námietkami uvádzanými v odvolaní.

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení

dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhované dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Jedným z aspektov na spravodlivý proces je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (IV. ÚS 115/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán avšak s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, I. ÚS 353/06, II. ÚS 220/08, III. ÚS 12/07, IV. ÚS 163/08).

Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená vo vyššie citovanom ustanovení. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 O. s. p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 219 ods. 2 O. s. p. dáva odvolaciemu súdu možnosť, v prípade, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa v odôvodnení obmedziť len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery, vysporiadal sa s námietkami žalovaného 2/ uvádzanými v konaní a tiež v dostatočnom rozsahu zodpovedal, prečo bolo v konkrétnom rozsahu žalobe voči žalovanému 2/ vyhovieť a prečo bola žaloba čiastočne zamietnutá. Prijatý záver o splnení zákonných podmienok pre priznanie žalobkyni uplatneného nároku vo vzťahu k žalovanému 2/ dostatočne doplnil a zrozumiteľne vysvetlil dovolací súd, ktorý sa tiež vysporiadal s jeho námietkami uvádzanými v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním

napadnutého rozsudku tak dalo odpoveď na skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Okolnosť, že táto odpoveď neúspešného žalovaného 2/ neuspokojuje, neznamená, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.; za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek žalovaného 2/. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa § 237 O. s. p. prípustné nie je.

Pokiaľ žalovaný 2/ v tejto časti svoje dovolanie odôvodňuje aj tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie v tejto časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, k tomu treba uviesť, že iné procesné vady (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod, ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné; samotné tieto vady ale prípustnosť dovolania nezakladajú. Rovnako nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) je prípustným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v Občianskom súdnom poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Možno teda uzavrieť, že dovolanie žalovaného 2/ týkajúce sa potvrdzujúcej časti rozsudku odvolacieho súdu, nie je prípustné.

Ostávalo preto posúdiť opodstatnenosť dovolania žalovaného 2/ smerujúceho proti tej časti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanému 2/ uložil povinnosť vydať a navrátiť žalobcovi vlastníctvo k nehnuteľnosti zapísanej na [REDACTED] kat. úz. [REDACTED], okres Komárno, parc. č. [REDACTED] - zast. pl. a nádvoria o výmere 34 m² s príslušnou dokumentáciou.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti treba považovať za vecne správny.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje aj konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľ vo vzťahu k zmeňujúcemu výroku napadnutého rozsudku namieta, že sa odvolací súd obmedzil len na interpretáciu § 6 zákona č. 161/2005 Z. z. bez interakcie na iné ustanovenia tohto zákona a osobitných právnych predpisov.

Účelom zákona č. 161/2005 Z. z. je navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu, t. j. zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení zákona č. 97/2002 Z. z. a prechod vlastníctva k niektorým nehnuteľným veciam. Toto právo je podmienené preukázaním existencie zákonom predvídaných právnych skutočností.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z., vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria

a/ poľnohospodársku pôdu,

b/ hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárskej usadlosti,

c/ lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním,

d/ podiely spoločnej nehnuteľnosti.

Podľa ods. 2 cit ustanovenia, právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3.

Podľa § 3 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z. z., oprávnenej osobe sa navráti vlastníctvo k nehnuteľným veciam, ktoré prešli do vlastníctva štátu alebo obce na základe odňatia bez náhrady postupom podľa zákona č. 142/1947 Zb. o revízii prvej pozemkovej

reformy alebo podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme (trvalej úprave vlastníctva k poľnohospodárskej a lesnej pôde).

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z., povinnou osobou je právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z., právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej osobe do 30. apríla 2006, ak v tejto lehote preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká.

Podľa § 6 zákona č. 161/2005 Z. z., vlastníctvo sa nenavracia k

a/ pozemku, na ktorom bol po prevode alebo prechode do vlastníctva štátu zriadený cintorín,

b/ pozemku, ktorý bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu zastavaný; ak bol pozemok zastavaný stavbou, ktorá slúži zariadeniam telesnej kultúry, zdravotníctva, kultúry, na poskytnutie služieb sociálnej starostlivosti alebo sociálnych služieb na pracovnú rehabilitáciu a zamestnávanie telesne postihnutých osôb a na školské účely, nemožno vydať ani prilahlé pozemky slúžiace na tieto účely,

c/ pozemku, na ktorom bola zriadená záhradková alebo chatová osada,

d/ pozemku, na ktorom sú telovýchovné a športové zariadenia,

e/ pozemku, ktorý slúži na účely obrany štátu, ťažbu vyhradených nerastov, chráneného areálu, národnej prírodnej pamiatky, chráneného krajinného prvku alebo ich ochranného pásma s tretím stupňom alebo štvrtým stupňom ochrany.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vec posudzoval podľa všetkých hore citovaných ustanovení, keď z obsahu vykonaného dokazovania mal preukázané, že parc. č. ■■■■■, je zapísaná na ■■■■■ pre kat úz. ■■■■■ ako zastavaná plocha o výmere 34 m² a stavba na tejto parcele je evidovaná na ■■■■■ ako poľnohospodárska stavba. Skutočnosť, že sa jedná o poľnohospodársku stavbu vyplýva aj z potvrdenia Obce ■■■■■ z 8. novembra 2002 o určení súpisného a orientačného čísla, z ktorého tiež vyplýva, že stavba bola postavená v rokoch 1952-1953. Z obsahu spisu taktiež vyplýva, že parc. č. ■■■■■ zap. na ■■■■■

bola odčlenená z parc. č. [REDAKOVANÉ] zap. na [REDAKOVANÉ] z jej výmery 7724 m², vedenej ako lesný pozemok, vo vlastníctve Slovenskej republiky - [REDAKOVANÉ], a to geometrickým plánom č. 35049171-268/2002 z 21. novembra 2002, vyhotoveným na zameranie parc. č. [REDAKOVANÉ]. Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že rozhodnutím Okresného úradu v [REDAKOVANÉ] zo 16. apríla 2003 bol pozemok parc. č. [REDAKOVANÉ] nachádzajúci sa v kat. úz. [REDAKOVANÉ] vyňatý z lesného pôdneho fondu a preradený do kultúry zastavané plochy.

Ak potom odvolací súd na základe takto zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že predmetná nehnuteľnosť spĺňa podmienky ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z. z., podľa ktorého vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním a ustanovenie § 6 cit. zákona nemožno na prejednávanú vec aplikovať, bolo potrebné jeho rozhodnutie považovať za vecne správne, a to bez potreby osobitne vykladať pojem „lesný pozemok v zmysle zákona č. 61/1977 Zb., resp. zákona č. 326/2005 Z. z.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že žalovaný 2/ napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O. s. p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného 2/ podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol. Pokiaľ jeho dovolanie smerovalo proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, dovolanie ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O. s. p.).“

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že súdy dostatočne neodôvodnili svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľa neobstojí. Krajský súd i najvyšší súd dali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v odvolaní a dovolaní nastolil. Podrobne vysvetlili ciele a účel zákona č. 161/2005 Z. z. a v súlade s nimi jeho ustanovenia aj aplikovali. Dôsledne sa zaoberali aj posúdením náležitostí a obsahu výzvy na vydanie nehnuteľnosti so zohľadnením účelu zákona. Všeobecné súdy neponechali teda bez povšimnutia žiadny z argumentov

sťažovateľa, ktorý majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie ich rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Pokiaľ zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že najvyšší súd ako súd dovolací mal prerokovať meritórne jeho dovolanie aj vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku rozsudku krajského súdu [a nie toto odmietnuť ako neprípustné, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP], ústavný súd poukazuje v prvom rade na to, že pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014, vo veci sťažovateľa, pokiaľ ide o dovolanie smerujúce proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku krajského súdu, neboli zistené vady konania podľa § 237 OSP, a to ani vada tvrdená sťažovateľom spočívajúca v odňatí možnosti konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], ktorá mala byť spôsobená nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu. Skutočne, tak ako to uvádza najvyšší súd a ako to už konštatoval aj ústavný súd v tomto uznesení, rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 131/2010-829 z 13. marca 2013 nedostatkom dôvodov netrpí. Stotožniť sa je potrebné aj s ustáleným záverom najvyššieho

súdu, pokiaľ ani vo veci sťažovateľa nekonštatoval prípustnosť dovolania v dôsledku sťažovateľom tvrdenej inej vady konania, resp. nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže v tomto prípade ide iba o dovolacie dôvody, ktoré možno použiť v prípade prípustného dovolania, ktoré však samy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pretože dovolaním možno napadnúť iba také právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, voči ktorému zákon dovolanie pripúšťa, najvyšší súd postupoval správne, ak dovolanie sťažovateľa v tejto časti odmietol ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP. Preto týmto rozhodnutím najvyššieho súdu nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených práv.

Sťažovateľ však tvrdí aj to, že k porušeniu ním označených práv došlo aj aplikáciou ustanovení zákona č. 161/2005 Z. z., ktorá popiera ich účel a zmysel, a to najmä pokiaľ ide o náležitosti výzvy na vydanie nehnuteľností a rozsah nehnuteľností, na ktorých reštitúciu sa tento zákon vzťahuje.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. vlastnícke právo sa vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria a) poľnohospodársku pôdu; b) hospodárske budovy a iné stavby patriace k pôvodnej hospodárskej usadlosti; c) lesný pôdny fond, ³⁾ hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním; d) podiely spoločnej nehnuteľnosti [pričom v bode c) je odkaz na Zákon č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov].

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam podľa odseku 1 môže uplatniť oprávnená osoba, ktorou je registrovaná cirkev a náboženská spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane ich útvarov, ktoré majú právnu subjektivitu, ktorých nehnuteľná vec prešla do vlastníctva štátu, obce v období od 8. mája 1945, židovským náboženským obciam od 2. novembra 1938 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 3.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam môže uplatniť oprávnená osoba písomnou výzvou voči povinnej

osobe do 30. apríla 2006, ak v tejto lehote preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v tejto lehote právo zaniká.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods.1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Problematikou ústavne súladného výkladu zákona č. 161/2005 Z. z. sa ústavný súd zaoberal vo viacerých rozhodnutiach (napr. nález č. k. I. ÚS 12/2010-47 zo 7. júla 2010; uznesenie č. k. III. ÚS 373/2012-23 z 23. augusta 2012; uznesenie č. k. IV. ÚS 150/09-21 z 30. apríla 2009; uznesenie č. k. IV. ÚS 111/2012-22 z 1. marca 2012; nález č. k. II. ÚS 42/2011-56 z 20. septembra 2012; uznesenie č. k. II. ÚS 419/2009-24

z 15. decembra 2009; uznesenie č. k. III. ÚS 382/2009-23 z 9. decembra 2009), a to vrátane riešenia otázky výkladu jeho ustanovenia upravujúceho výzvu povinnej osobe na vydanie nehnuteľnosti.

Doterajšie závery ústavného súdu možno zhrnúť takto:

«Ústavný súd predovšetkým poukazuje na účel zákona o navrátení vlastníctva, ktorým je pri registrovaných cirkvách zmiernenie následkov majetkových krívd a iných krívd, ku ktorým došlo v období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990. Tieto krivdy spočívali v porušovaní všeobecne uznávaných základných práv zo strany štátu v označenom období. Zmyslom reštitučného zákonodarstva vo všeobecnosti je uľahčiť oprávneným osobám dosiahnutie ich zápisu ako vlastníkov v katastri nehnuteľností v (nepochybne častých) prípadoch, keď štát, zneužívajúc svoje postavenie v dobe neslobody, nedbal ani na platné právo. Zmyslom zákona o navrátení vlastníctva však nemôže byť znemožnenie nadobudnutia (resp. navrátenia) vlastníckeho práva registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam so sídlom na území Slovenskej republiky (vrátane ich jednotlivých útvarov) k tomu nehnuteľnému majetku, ktorý prešiel do vlastníctva štátu alebo obce v období neslobody spôsobom uvedeným v § 3 zákona o navrátení vlastníctva, ale dosiahnutie takého právneho stavu usporiadania majetkových práv k týmto nehnuteľnostiam, aký by nepochybne existoval, ak by zavŕšeniu procesov vypořádania a správy nehnuteľných majetkov v rámci zmien organizačných útvarov rímskokatolíckej cirkvi nezabránilo obdobie neslobody, ktorého následky majú byť uvedeným zákonom zmiernené. Uvedený zmysel a účel zákona o navrátení vlastníctva (ale v zásade aj celého reštitučného zákonodarstva) vyplýva z ideálov spravodlivosti, ktoré ním majú byť naplnené a v jednotlivých prípadoch spravidla odôvodňujú extenzívny výklad aplikovaných zákonných ustanovení.

Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08), ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti. Ústavný súd nie je ani opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho

nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle judikatúry ústavného súdu by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Samotný výklad príslušných ustanovení zákona o navrátení vlastníctva cirkvám a náboženským spoločnostiam teda patrí do výlučnej právomoci všeobecných súdov.» (uznesenie č. k. III. ÚS 373/2012-23 z 23. augusta 2012)

«Ústavný súd pripomína, že jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva sú všeobecne súdy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky racionálne obhájiteľných interpretačných alternatív je nutné zvoliť ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t. j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia.

Ratio legis v danom prípade aplikovaného zákona č. 161/2005 Z. z. je výslovne vymedzený v samotnom texte zákona č. 282/1993 Z. z., na ktorý zákon č. 161/2005 Z. z. nadväzuje, a spočíva v sledovaní zmiernenia následkov niektorých majetkových krívd (ako i porušenia základných práv), ku ktorým došlo voči cirkvám a náboženským spoločenstvám v dobe totality.

(...) V prípade písomnej výzvy podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. nemožno ustúpiť od požiadavky určitosti tohto jednostranného právneho úkonu ako podmienky jej platnosti v súlade s § 37 Občianskeho zákonníka, ako to správne konštatoval aj krajský súd. Avšak vzhľadom na to, že v § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. nie je bližšie vymedzený obsah pojmu „výzva“ a jej náležitosti, potom sa stanovenie minimálnych kritérií pre jej určitosť a platnosť musí spravovať takým výkladovým pravidlom, ktorý sleduje naplnenie účelu zákona. Stanovenie minimálnych kritérií pre určitosť a platnosť výzvy nesmie opomenúť ani to, či obsah výzvy je spôsobilý vyvolať zákonodarcom zamýšľané účinky,

a rovnako je namieste neopomenúť a prihliadať na konkrétne okolnosti veci vrátane subjektu oprávnenej a povinnej osoby.

Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na už uvedené nemožno pri výzve oprávnenej osoby podľa § 5 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z. ustúpiť od požiadavky minimálnej konkretizácie nehnuteľností, ku ktorým si oprávnená osoba uplatňuje reštitučný nárok, a uvedenia dôvodu, o ktorý ho opiera.

Podľa ústavného súdu na splnenie požiadavky určitosti výzvy požiadavka minimálnej konkretizácie nehnuteľností, ku ktorým si sťažovateľka ako oprávnená osoba v posudzovanom prípade uplatnila reštitučný nárok, bola splnená označením príslušnej pozemkovoknižnej vložky a katastrálneho územia. Ústavný súd zároveň dodáva, že označenie nehnuteľností v menšom rozsahu, ako to učinila sťažovateľka vo svojej výzve, teda bez označenia pozemkovoknižnej vložky a katastrálneho územia, by už nemohlo spĺňať požiadavku minimálnej konkretizácie nehnuteľností, a poukazuje na to, že takýto záver vyplýva aj z rozhodovacej činnosti ústavného súdu v iných prípadoch, predmetom ktorých bolo posúdenie obdobnej právnej otázky (pozri uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 150/09-21 z 30. apríla 2009).» (nález č. k. I. ÚS 12/2010-47 zo 7. júla 2010)

Ústavný súd sa od týchto stabilných právnych názorov, ktoré vyslovil už v minulosti nemá dôvod odchýliť ani vo veci sťažovateľa, a preto dospel k záveru, podľa ktorého spôsob aplikácie dotknutých ustanovení krajským súdom a najvyšším súdom vo veci sťažovateľa je potrebné považovať za ústavne akceptovateľný.

Pokiaľ sťažovateľ nadradzuje nad zmysel a účel tohto zákona vo vzťahu k vydaniu parcely č. [REDAKOVANÉ] o výmere 34 m² formalisticky znenie § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z. z., aj ústavný súd (zhodne s najvyšším súdom) konštatuje, že takýto výklad neobstojí. Ako už konštatoval ústavný súd „nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je

zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“ (nález č. k. III. 341/2007-38 z 1. júla 2008)

Ako vyplýva z uvedeného, vo veci sťažovateľa najvyšší súd a ani krajský súd neaplikovali reštitučný zákon spôsobom nezlučiteľným s ústavou, ich rozhodnutia sú ústavne akceptovateľné, udržateľné a sú v súlade so zmyslom a účelom reštitučného zákonodarstva tak, ako vyplývajú i z ideálov spravodlivosti, ktoré ním majú byť naplnené.

Pokiaľ sťažovateľ osobitne tvrdil porušenie základného práva na súdnu ochranu porušením princípu rovnosti účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy), ktorý je inak súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie, k čomu malo dôjsť tým, že všeobecné súdy svojím výkladom reštitučného zákona zvýhodnili žalobcu oproti sťažovateľovi, v dôsledku

čoho mal žalobca priaznivejšie postavenie pri prerokúvaní a rozhodovaní veci, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že čl. 47 ods. 3 ústavy upravuje rovnosť účastníkov v súdnom konaní z hľadiska možnosti uplatňovania ich procesných práv. Pokiaľ sťažovateľ dôvodí tým, že k porušeniu tohto článku malo dôjsť ústavne nekonformnou aplikáciou hmotného práva, takáto situácia je vylúčená.

Ústavný súd dodáva, že čl. 47 ods. 3 ústavy zabezpečuje rovnosť účastníkov konania v konaní pred všeobecným súdom (sťažovateľa a žalovaných). K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom konaní poruší princíp rovnosti zbraní, v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorého z účastníkov konania na úkor iného účastníka konania. Takúto situáciu však ústavný súd vo veci sťažovateľa nezistil (a ostatne ani sťažovateľ to dostatočne konkrétne netvrdil).

Iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor všeobecných súdov, ktorým odôvodnili svoje rozhodnutia vo veci sťažovateľa za arbitrárny, svojvoľný a ich rozhodnutia za také, ktoré by popierali účel a zmysel právnej úpravy, ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľa a postupom krajského súdu a najvyššieho súdu pri rozhodovaní vo veci sťažovateľa. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti rozhodnutiu krajského súdu a najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok z už uvedených dôvodov, ústavný súd už nerozhodoval osobitne o ďalších návrhoch sťažovateľa a osobitne ani o jeho návrhu na vydanie dočasného opatrenia, ktorým by bola odložená vykonateľnosť právoplatného rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2013 z 28. júla 2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 13. marca 2013 a s rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 77/2007-368 z 9. februára 2010 a ďalej uložená predovšetkým povinnosť sťažovateľovej protistrane v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 12 C 77/2007 zdržať sa nakladania s predmetom sporu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2015